

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความ แก่กระทุ้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม 2) เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดทองนพคุณ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองนพคุณ 1 ท่าน ครูประจำชั้นโรงเรียนวัดทองนพคุณ 3 ท่าน เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ 1 ท่าน รองเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ 1 ท่าน และพระสงฆ์ผู้สอนพระปริยัติธรรม 3 ท่าน รวมทั้งหมด 9 ท่าน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ชุดพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แบบวัดความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน แบบวัดทักษะการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (t- test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม พบว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.836 และหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.145 แสดงให้เห็นว่าหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสูงขึ้น เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test (t-dependent) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม พบว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนมีพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนมีพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสูงขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ก่อนเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความมีสติรอบคอบ คู่กับศีลข้อที่ 5 รองลงมา ด้านสัมมาอาชีวะ คู่กับศีลข้อที่ 2 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความมีสัตย์ คู่กับศีลข้อที่ 4 ความสำรวมในกาม คู่กับศีลข้อที่ 3 และความเมตตา-กรุณา คู่กับศีลข้อที่ 1 ตามลำดับ

หลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความมีสติรอบคอบ คู่กับศีลข้อที่ 5 รองลงมา ด้านสัมมาอาชีวะ คู่กับศีลข้อที่ 2 และด้านความมีสัตย์ คู่กับศีลข้อที่ 4 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสำรวมในกาม คู่กับศีลข้อที่ 3 และความเมตตา-กรุณา คู่กับศีลข้อที่ 1 ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ควรมีการวางแผนการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการบูรณาการการสอนทุกกลุ่มสาระในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน การสอนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งผลให้นักเรียนมีความประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และจิตใจ รู้จักเสียสละ ลดพฤติกรรมก้าวร้าว และปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่ นักเรียน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ควรฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อน โดยให้เพื่อนแกวช่วยเพื่อนในห้องเรียน พี่ช่วยน้องในการดูแลการปฏิบัติตน สร้างความตระหนักในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยมีครูคอยดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ครูสอนพระธรรมศึกษา ควรปรับปรุงสื่อการสอนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น นำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเข้ามาช่วยในการสอน ร่วมกับการยกตัวอย่างที่พบในชีวิตประจำวันของนักเรียนมาประกอบก็จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ควรสอดแทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับหลักสูตรสามัญของนักเรียน เพื่อเป็นการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม สร้างสมาธิ ในการเรียน สามารถคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ตลอดจนแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ผู้บริหารและครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมคือ การปฏิบัติตนอยู่ในธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน การดำเนินชีวิต มีเมตตาและน้ำใจกับนักเรียนด้วยการสอน การชี้แนะแนวทางในสิ่งที่เป็นประโยชน์ บาปบุญคุณโทษ แสดงความเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมจิตอาสา การเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “การเรียนการสอนการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรมควรเพิ่มเวลาในการเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในหลักธรรมและรูปแบบการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรมได้ดีขึ้น ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้มีความสำคัญของการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจในหลักธรรมมากขึ้น นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ควรมีการเรียนการสอนกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรมอย่างต่อเนื่อง หรือจัดกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน โดยสอดแทรกหลักธรรม เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนทำเป็นกิจวัตรประจำวันจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดี มีการเสริมแรงบวกให้กับนักเรียน มีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน อีกทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ครอบครัวยุคใหม่ ควรปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่าง และแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนก็จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9 เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ว่า “ควรส่งเสริมให้ครูประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนาบูรณาการกับการเรียนการสอน โดยให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ปลอดจากอุปถัมภ์ สารเสพติด สื่อลามกอนาจาร การละเมิดทางเพศ การทะเลาะวิวาท ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและการวางแผนการดำเนินงาน พัฒนา ปรับปรุงโรงเรียน”

จากแนวทางการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ได้ดังนี้ “ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันวางแผนหลักสูตรสถานศึกษา โดยการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนาเข้ากับทุกกลุ่มสาระ เพิ่มเวลาการสอนหลักธรรมศึกษา ปรับปรุงสื่อการสอนให้น่าสนใจมากขึ้น และส่งเสริมจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมจิตอาสา การเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อน พี่ช่วยน้อง อีกทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และครอบครัวยุคใหม่ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมคือ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน การดำเนินชีวิต มีเมตตาและมีน้ำใจกับนักเรียนด้วยการสอน การชี้แนะแนวทางในสิ่งที่เป็นประโยชน์ บาปบุญคุณโทษ เพื่อเป็นการปลูกฝังและซึมซับเข้าไปในจิตใจจนสร้างให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม”

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้มาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม พบว่า หลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสูงขึ้น และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนวิชาธรรมศึกษาผ่านชุดพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นหลักเบญจศีล-เบญจธรรม และวิธีการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม ทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น อาจเป็นเพราะว่าการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมทำให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกผ่านกระบวนการไตร่ตรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุและผล แล้วเขียนออกมาในรูปแบบอักษรหรือภาษาที่ตนเข้าใจ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจความหมายและใจความสำคัญของกระทู้ ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสติปัญญา เพิ่มพูนความสามารถในการจำ การคิด และการแก้ปัญหา และช่วยนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป เด็กจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้นั้นเป็นความรู้ที่คงทนไม่เลือนหายไปโดยง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ แก้ว ชิตตะขบ (2547 : 3 อ้างถึงใน ธนเทพพร เดชประสาธ, 2558 : 22) ที่กล่าวว่า การที่สามารถเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมให้ได้ดี ควรเรียนหลังจากเรียนวิชาธรรมแล้ว เพราะวิชานี้เป็นวิชาที่อธิบายธรรมโดยการเขียนหรือเรียงความเมื่อไม่เข้าใจธรรมก็อธิบายหรือเขียนไม่ได้ ดังนั้นการเรียงความแก้กระทู้ธรรมได้ดีต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมเป็นอย่างดีหรือมีความรู้ความหมายของข้อธรรม และผู้ศึกษาปฏิบัติตามย่อมได้รับประโยชน์คือ ทำให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่า ความหมาย ความสำคัญ และมีความศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น เข้าใจถึงผลดีผลเสียของสรรพสิ่งในโลก รู้จักเลือกสรรหลักพุทธธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาด้านจิตใจของผู้เรียนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี มีคุณธรรมนำความรู้โดยสามารถดลละเลิกความชั่ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนเทพพร เดชประสาธ (2558 : 60) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้เกมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการส่งเสริมกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมในหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการส่งเสริมกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมในหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี สำหรับนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม หลังใช้เกมสูงกว่าก่อนใช้เกม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอรุณพล จอมมงคล (2556 : 104-105) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการตั้งกระทู้ธรรมของสามเณรด้วยบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท ผลการวิจัยพบว่า ผลของคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทักษะการเขียนกระทู้ธรรมตามการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณทั้ง 8 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาทที่มีประโยชน์ และที่เรียนด้วยการเขียนบล็อกสะท้อนการเรียนรู้ตามวิธีคิดแบบวิภาษวาท มีคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนครั้งที่ 1 (Post-test1) และคะแนนทักษะการตั้งกระทู้ธรรมหลังเรียนครั้งที่ 2 (Post-test2) เพิ่มสูงขึ้น

2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียน วัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม พบว่า หลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมนักเรียนมีพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนนักเรียนมีพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหลังเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีสติรอบคอบ คู่กับศีลข้อที่ 5 มากที่สุด รองลงมาด้าน สัมมาอาชีวะ คู่กับศีลข้อที่ 2 ด้านความมีสัตย์ คู่กับศีลข้อที่ 4 ด้านความสำรวมในกาม คู่กับศีลข้อที่ 3 และด้านความเมตตา-กรุณา คู่กับศีลข้อที่ 1 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมเป็นวิธีการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลัก เบญจศีล-เบญจธรรมของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีขึ้น อาจเป็นเพราะการปลูกฝังนักเรียนด้วยการสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไป ในการเรียนการสอนทำให้นักเรียน มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ทั้งนี้สมาธิเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ และจดจำของเด็ก ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ทำให้เรียนได้ดี จึงทำให้เข้าใจหลักหลักเบญจศีล-เบญจธรรมและจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นนิสัยหรือพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุรา บุหรี่ และยาเสพติด มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความเมตตา-กรุณา ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน สอดคล้องกับพระบารุง ปัญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554) ที่ได้ประมวล คำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกันได้เป็น “คุณธรรมจริยธรรม” (Moral Viriucs) มีความหมายว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ตามมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของ สังคม หรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม” คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญ ต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพลักษณะอันนำมาซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ความประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงาม ตามคำสั่งสอนในศาสนาหรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง ทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของ สังคม เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดในตัวบุคคลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตา ศุภุทรมงคล (2558 : 81-86) ได้ศึกษาเรื่องการนำเบญจศีล-เบญจธรรมพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 กลุ่มโรงเรียนปากอ่าวเจ้าพระยา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การนำเบญจศีล-เบญจธรรมพัฒนานักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 กลุ่มโรงเรียนปากอ่าวเจ้าพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมีสติรอบคอบคู่กับศีลข้อที่ 5 ด้านสัมมาอาชีวะ คู่กับศีล ข้อที่ 2 ด้านความมีสัตย์คู่กับศีลข้อที่ 4 ด้านความสำรวมในกามคู่กับศีลข้อที่ 3 และด้านความเมตตา-กรุณาคู่กับศีลข้อที่ 1 ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์อนันต์ อานนโท (รูปจินดา) (2554 : 37-38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความ แก่กระทู้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรีคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันวางแผนหลักสูตรสถานศึกษา โดยการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนาเข้ากับทุกกลุ่มสาระ เพิ่มเวลาการสอนหลักธรรมศึกษา ปรับปรุงสื่อการสอนให้น่าสนใจมากขึ้น และส่งเสริมจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมจิตอาสา การเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อน พี่ช่วยน้อง อีกทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และครอบครัวควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมคือ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน การดำเนินชีวิต มีเมตตาและมีน้ำใจกับนักเรียนด้วยการสอน การชี้แนะแนวทางในสิ่งที่เป็นประโยชน์ บำปวยคุณโทษ เพื่อเป็นการปลูกฝังและซึมซับเข้าไปในจิตใจจนสร้างให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม แสดงให้เห็นว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคน คุณธรรมเป็นสภาพความงาม ความดีภายในจิตใจ ส่วนจริยธรรมคือ ความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม ทั้งกายและวาจาสมควรที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองและคนในสังคมรอบข้าง มีความสงบสุขสงบ เยือกเย็น จริยธรรมเป็นเรื่องของการฝึกนิสัยที่ดี โดยกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จนเป็นนิสัย ซึ่งทั้งสองส่วนต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกาย และวาจานั้น ย่อมเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์และเป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ และสติปัญญา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้านควบคู่กันไปคือ การพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ ชีราพร กุลนันทน์ (2552) ได้สรุปว่าจริยธรรมช่วยปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางให้เด็กเลือกปฏิบัติได้ถูกต้อง จริยธรรมมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยในการปูพื้นฐานลักษณะอันดีงามให้กับเด็ก ควรให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นนิสัย การพัฒนาเด็กมี 3 ด้านคือ 1) ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ได้แก่ การเกิดความรู้ความเข้าใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดควรทำ สิ่งใดควรยกเว้น 2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ การเกิดความรู้สึกโน้มเอียงทางอารมณ์ ที่สะท้อนออกมาในลักษณะทางการชอบ-ไม่ชอบ อย่างเห็นความสำคัญเต็มใจรับค่านิยมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย และ 3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ ความสามารถที่จะลงมือปฏิบัติด้วยกายหรือวาจาในลักษณะนิสัยทางจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชู จันท์หนูหงส์ (2554) ได้สรุปว่าในสถานศึกษาผู้บริหารและครู ควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยควรปลูกฝังด้านจริยธรรมเพื่อให้เขาเหล่านั้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะประพฤติปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง มีความยุติธรรม มีความเสียสละ มีเหตุผล มีความรักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ มีเมตตากรุณา มีความสามัคคี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รู้จักรักษาส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูประโชติจันทวิมล (นามจันทโชโต) (2555 : 86) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของ

นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลการวิจัยและจากข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตา-กรุณา อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่เพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้องในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน รวมถึงผู้ปกครองต้องดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เช่น บริจาคสิ่งของหรือเสื้อผ้าให้แก่ผู้ด้อยโอกาส พานักเรียนไปทำบุญใส่บาตรที่วัดเป็นประจำ ให้อาหารสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของหรือได้รับบาดเจ็บ เพื่อเป็นการปลูกฝังความเมตตา-กรุณาให้แก่แก่นักเรียน

2. จากผลการวิจัยพบว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความสำรวมในกาม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทยแต่โบราณ ให้รู้จักรักษาวลสงวนตัว ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า รวมถึงผู้ปกครองต้องคอยสอนนักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อเมื่อดูละครที่มีเนื้อเรื่องไม่สุภาพ ไม่พูดจาสุ่อไปทางลามกให้เด็กได้ยั้ง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3. จากผลการวิจัยพบว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีสัตย์ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นครูและผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเห็น พูดจาไพเราะ ไม่พูดส่อเสียด ยุยง ไม่พูดปด และชี้ให้เห็นถึงคุณและโทษของการพูดความจริงและการพูดโกหก เมื่อนักเรียนเห็นและรับรู้บ่อยๆ ก็จะซึมซับเข้าไปในจิตใจ จนช่วยสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีของสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรมครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นควรทำการศึกษากับโรงเรียนอื่นที่มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี

3. ควรมีการศึกษาวิธีการสอนเรื่องอื่น ๆ เช่น บล็อกสะท้อนการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลักอริยสัจ เป็นต้น ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม